
Review

Reviewed Work(s): Activity analysis, creativity, and playfulness in pediatric occupational therapy: Making play just right by Miller-Kuhaneck H., Spitzer S. L. and Miller E.

Review by: עמיה ולדמן-לוי

Source: *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy* / כתב עת ישראלי לריפוי / כרך 20, נובמבר 2011, חוברת 4, Special Issue on the Topic of Play – גיליון מיוחד בנושא משחק – עיסוק מרכזי – (נובמבר 2011), pp. H256-H258

Published by: Israeli Society of Occupational Therapy / העמותה הישראלית לריפוי בעיסוק

Stable URL: <http://www.jstor.com/stable/23470287>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

JSTOR

is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy* / כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק

לירון גלבוע

עורכת:

מדור סקירת ספרים

Miller-Kuhaneck, H., Spitzer, S. L., & Miller, E. (2010). *Activity analysis, creativity, and playfulness in pediatric occupational therapy: Making play just right*. Ontario, Canada: Jones and Bartlett.

הספר שכתבו Miller-Kuhaneck, Spitzer and Miller מיועד הן למרפאים בעיסוק בראשית דרכם המקצועית והן לוותיקים. בספר מוצע מידע מעמיק לגבי ניתוח פעילות, שילוב גישה יצירתית ומשחקיות, והוא מעשיר קלינאים המטפלים בילדים בעלי ליקויים קליניים מגוונים. במפגש הראשוני עם הספר, אפשר להבחין בהשקעת המחברות בפן המתודי. כך לדוגמה, חולק הספר לארבעה נושאים, ובהם סיווג לפרקים על פי הנושאים הרלוונטיים. בתום כל פרק מצוינים הנספחים הרלוונטיים אליו. כמו כן, מצורף די-וי-די ובו צילומים של ילדים במהלך משחק חופשי ובמהלך טיפול בריפוי בעיסוק.

החלק הראשון של הספר מספק ידע בסיסי לקוראים על מהות המשחק וכולל הסברים תיאורטיים קצרים, והתייחסות היסטורית למשחק במקצוע הריפוי בעיסוק. מי שבקיאם בתיאוריות השונות, המספקות הסבר על מהות המשחק ומשמעותו ההתפתחותית, ימצאו הרחבה מעטה בלבד בפרקים אלו. ולכן לקוראים שאינם בקיאם בתיאוריות השונות, מומלץ לשלב קריאה בספרות רלוונטית בתחום על מנת לקבל תמונה מקיפה ומעמיקה דיה. (לדוגמה מומלץ הספר *Play in occupational therapy for children* שערכו Parham and Fazio). כמו כן, אפשר ללמוד ולהתעמק בתחום, מתוך קריאת מקורות של תיאורטיקנים מרכזיים רלוונטיים כגון: פיאז'ה, ויניקוט ואריקסון, המתייחסים למושג "משחק". בחלק השני של הספר שני פרקים. בפרק הראשון נסקרים כלי הערכה רבים ומגוונים בתחום המשחק עם הפניות למקורותיהם. פרק זה עוסק רובו בנושא "ניתוח פעילות", אחת מדרכי הערכה הקלינית המרכזיות והמשמעותיות בריפוי בעיסוק. המחברות מספקות הסברים ודוגמאות ברורות רבות, לגבי אופן הביצוע של ניתוח הפעילות, תוך הידרשות לפעילויות שונות הנבחרות על ידי ילדים. יש גם

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, נובמבר 2011, 20(4)

התייחסות קצרה לאופן ניסוח מטרות הטיפול לשם שיפור קשיים בתחום המשחק, אך זו מצומצמת, ומורגש שאינה מובאת במקומה הנכון ברצף הנושאים המוצגים בספר. בסיס הפרק הראשון יש נספחים הכוללים דפי דוגמה למרפאים בעיסוק, המשמשים בסיס לניתוח הפעילות, בתחום המשחק. הפרק השני (בחלק זה) מתמקד ביישום גישה משחקית - משחקיות על ידי המטפל במהלך הטיפול. המחברות מספקות הסבר באשר למהות המושג "שימוש מודע בעצמי" תוך הידרשות ספציפית ומתן דוגמאות "לשימוש מודע במשחקיות" כגישה מועילה בעבודה עם ילדים. גם בסיום חלקו השני של הספר מצויים נספחים: דפי עזר והכוונה לגבי שימוש מודע בגישה משחקית. הנספחים כתובים באופן מובן וברור ועשויים לסייע למרפאים בעיסוק בלמידה ובהתנסות ראשוניים. יש הפניה ל-די-וי-די המצורף לצורך תרגול של ניתוח פעילות והסבר לגבי יישום הגישה המתוארת על ידי המרפאה בעיסוק במהלך טיפול.

החלק השלישי בספר כולל ארבעה פרקים. בפרק הראשון מתואר אופן היישום של ממצאי ניתוח הפעילות הנעשה תוך שילוב של חשיבה קלינית ושל מסגרות התייחסות רלוונטיות לטיפול. גם כאן המחברות מספקות הסבר מקיף לתחום טיפולי על-תחומי ולחשיבה קלינית על סוגיה השונים. בפרק השני (בחלק זה), מתואר אופן השילוב של פעילויות משחק, שנבחרו על פי רוב על ידי המטפל או המטפלת, במסגרת התייחסות הנבחרת. הפרק השלישי מתאר כיצד אפשר לשלב פעילויות משחק טיפוליות, כדרך התמודדות עם קשיים בתחומי העיסוק השונים: טיפול עצמי, לימודים-כתיבה, קדם-למידה-גזירה. משולבים תיאורי מקרה קצרים ובהם דוגמאות יעילות להתערבות מבוססת משחק המותאמת לתחומי העניין והקושי של הילדים. הפרק הרביעי בחלק זה מדגים יישומים של שימוש במשחק יצירתי בטיפול. מובאות דוגמאות לגבי אופן הפיתוח של משחק יצירתי בטיפול בילדים, לדוגמה: שילוב של אתגר ותחרות; התמודדות עם סכנה ופחד במהלך משחק. וכן, יש תת פרק הסוקר משחק בהקשר המשפחתי, וגם בו מובאות דוגמאות מסייעות רבות. בסיומו מצויים נספחים המפנים את הקורא למשאבים אינטרנטיים ולספרות רלוונטית לשם הרחבת הידע בנושאים האלה. החלק הרביעי של הספר מאגד התייחסויות נוספות להיבטים השונים שהובאו עד כה, שילוב של גישה משחקית וניתוח פעילות וכן סקירה של ממצאי מחקר על התערבויות רלוונטיות.

יתרונותיו של הספר טמונים בעריכתו ככלי למידה יעיל למרפאים בעיסוק: יש הסברים ולצדם דוגמאות, ובסמיכות אליהם, נספחים רלוונטיים לתרגול ויישום קליני. כמו כן, המחברות בחרו להתמקד בנושאים מהותיים למקצוע: ניתוח פעילות, שימוש מודע בעצמי וחשיבה קלינית. נראה כי בנושאים מהותיים אלו לא עסקו במידה מספקת בספרות המקצועית, ולעתים הם מתפוגגים מן המודעות של הקלינאים הוותיקים. לכן העיסוק בהם כאן עשוי בוודאי לתרום לרענון הידע וליישום מעמיק שלו בהתערבות הנבחרת. יתרון חשוב נוסף הוא ה-די-וי-די

 מדורים

המצורף לספר וההפניות לתרגול החומר המצולם בו, והם יחד הופכים את הספר לחוויה לימודית מוחשית ביותר.

על אף יתרונותיו הרבים של הספר, חשוב להדגיש כי ההתייחסות בו למשחק לעתים מבלבלת. היישום והשימוש במשחק במרבית הדוגמאות הכתובות ובדי-וי-די מובא לרוב כאמצעי לקידום מטרות בתחומי עיסוק אחרים ולא כעיסוק או כמטרה העומדת בפני עצמה. ההבחנה בין ראיית המשחק כאמצעי ובין ראיית המשחק כמטרה אינה נעשית באופן ברור. לכן, חשוב שהקוראים ידעו כי יש הבדל מהותי בין השניים. שימוש קליני במשחק כמטרה מחייב הבנה מעמיקה של משמעות המשחק להתפתחות הילד, על היבטיה השונים. כמו כן, מצריך הבנה של מהות המשחק כעיסוק מרכזי בחייהם של ילדים. על בסיס ההבנות האלה, יש לשלב הערכה בכלים ממוקדי משחק כעיסוק, ולאחר מכן יישום התערבות מבוססת משחק העונה על הקשיים ביכולתו של הילד לשחק. לאחר שהקוראים מבחינים בהבדל זה בין השימוש במשחק כאמצעי לבין השימוש בו כמטרה טיפולית, הם ימצאו ספר קריא, ברור, המספק מידע רב ומשמעותי ליישום התערבות בריפוי בעיסוק.

נכתב על ידי עמיה ולדמן-לוי, OT, MSc, בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית בירושלים. נערך על ידי לירון גלבוץ, OT, MSc, מרפאה בעיסוק במכון להתפתחות הילד "מכבי" בהוד השרון, וב"מרכז פיתוח תמיכה חינוכית" (מפת"ח) בקרני שומרון. liron@hotmail.com

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, נובמבר 2011, (4)20